

Llevant

Quinzenari portaveu de l'Associació "Minerva,"-Defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa Comarca

Redacció i Administració	Dels treballs publicats ne son responsables els autors	PREUS	Se paga
Quatre Cantons, 3 * ARTÁ	NO'S TORNEN ELS ORIGINALS	ESPAÑA { Trimestre. . . 0'50 Ptas.	a
Any I	Artá (Mallorca) 16 de Noviembre de 1917	Any. . . . . 2'00 »	la bastreta
		ESTRANGER . . . . . Doble.	
			Núm. 23

Eleccions municipals

Diuenge passat dia 11, diada d'eleccions a regidors en tota España, també se efectuaren a la nostra vila, i com havíem anunciat amb un mes d'anticipació (i per cert ni hagué que les sapigué greu qu'heu anunciassem) foren un poc fortes i empenyades.

Com es de suposar no hi hagué en tota la campanya electoral incident de cap classe, tot va anar com una seda, si be desitjariem poder dir igualment de la forma en que se feren qu'hauríem volgut haguessin estat amb sos motl'los novells i no amb el sistema arnat qu'arreu d'Espanya avuy ja se rebutja.

La campanya electoral deu haver de ser intensíssima, tot lo possible, amb el fi de dur els vots cap a l'ideal de cada agrupació, pero això no per cap medi violent, d'ofertes, promeses de dádives materials ni empleos, com tampoc amb amenasses de fer satisfer deutes enderrius o ambcoaccions d'altres castes, sino per medi de la persuació de que els ideals de cada ú son els millors i de que la gestió dels regidors a la Sala será lo millor possible per la població.

Això seria l'ideal, que per dissort encara no veim dins la nostra vila; pero no obstant el periode electoral ha transcorregut com deim amb tota tranquil·litat. Desde una mesada abans, en conversas privades, reunions particulars i de societats, i rotlets de carrer se notava que l'ambient polític se caldejava i era de preveure la lluita. La coalició mauro-conservadora que te per chefe a D. Pere Morell li otorgá un vot de confiança i ell determiná anar a copar totes les places vacants.

Els liberals feren coalició amb la sociedad *Federació Obrera* i així quedaren ben determinades les forces en lluita.

El diuenge dia 4 tengué lloc la proclamació de candidats i p'els vuit llocs vacants designaren: Els de la coalició mauro-conservadora vuit, i sis els de la coalició liberal-socialista.

Durant tota la setmana a la posada dels Olors, oficina central de la primera coalició, se feien treballs encaminats a conseguir un triomf esclatant; comissions recorrien el poble demanant de casa en casa el vot, o convidant de vegades de part del senyó an a qui mes atencions devia el visitat; altres comissions arretglaven llistes, combinaven noms, determinaven vots segurs i dupiosos, amb una paraula se treballava amb orde e intensitat. L'altre coalició desde els dos centres, Casa Moragues i Federació Obrera feia dos dobbés de lo mateix, si be alguns amb el recel que dona una tan gran diferencia de forces qu'era ben prevista. La Federació Obrera treballava amb mes fe i esperança. El diu-jous feu venir un orador estern, en Soler de Manacor i s'organisé un mitin electoral, en el prengueren part el referit Sóler, en Pere Sancho (a) Papa i D. Antoni Esteve (a) Regalat. Tots feren declaracions d'amor a la classe obrera i a sa redenció, demanant el vot dels qui volen veure triomfar els seus ideals. El dissapte feren altre reunió, però sense en Soler.

El diuenge brisquetja casi tot es mati i part del capvespre. Hi havia un fangué que convidava a estar-se dins ses cases i no sortir per res; però això no obstant desde que se constituïren les meses a les vuit del demati se notá molta animació i gran aflluencia de votants com feia més de vint anys que no s'havia vist. El demati a las 11 ja havia votat mes de mitj cens electoral en tots els col·legis. S'havien fet venir casi tots els criats que viven a fora, s'aixecaren malalts, de per tot aflluen electors i no faltava colca escena cómica propia d'aqueis actes.

A cada col·legi a les dues forces en lluita tenien agents que repartien candidatures i fins a dins el col·legi i tot, n'hi havia acompanyant els electors fins a devora s'urna.

A les quatre se comensaren els escrutinis. El primer col·legi aont s'acabá aquest, fou en el de La Sala, el

segon a Can Jusepet, el tercer el de l'Hospital i darre-
rament el de la costura de la Sra. Sancho.

De bon hora ja se veia clar que la majoria obtengu-
da per la coalició de drets sobre la de les esquerres era
grossíssima, sortint així triomfant la primera en el copo
en molta ventatja. Això es sincerament el desenrotlo
veritat de la passada lluita electoral dins el nostre poble
que voldríem canviás de procediments i entrás per una
altre via, la que se segueix avui en tots els païssos que
volen anar en la devantera del civisme.

Vet aquí ara l'estat de les eleccions passades amb
els noms dels candidats, vots obtinguts i col legis aont
se votaven:

Districte primer

	Secció 1. ^a	Secció 2. ^a	TOTAL
Juan Casellas Casellas M. C.	184	178	362
Andreu Femenias Casellas M. C.	183	181	364
Bartomeu Alsina Font M. C.	183	181	364
Francesc Picó Fuster M. C.	182	176	358
Bartomeu Sancho Moll Ll. S.	56	76	126
Miquel Llinás Gili Ll. S.	54	74	128
Francesc Massanet Sureda Ll. S.	54	77	131

Districte segon

	Secció 1. ^a	Secció 2. ^a	TOTAL
Bartomeu Esteve Flaquer M. C.	230	177	407
Pere Llabrés Bonnet M. C.	230	173	403
Bartomeu Riera Vives M. C.	226	171	397
Juan Amorós Miquel M. C.	220	173	393
Antoni Esteve Amorós Ll. S.	80	97	177
Agustí Esteve Ginard Ll. S.	77	98	175
Antoni Juan Nadal Ll. S.	74	97	171

Queden elegits els quatre primer de cada districte.

En l'Aniversari de "Minerva,"

¡Salut, amics! Fa un any ja que tenim implantada
dins al poble la nostra estimada associació «Minerva».
¡Que's de herms poder celebrar el primer aniversari
d'una Societat de tant de profit i per noltros mateixos
fundada. Ara fa un any que mos reunirem per primera
volta els que teniem mes instrucció i donarem principi
an aquesta obra tant profitosa. Aquell dia fèrem els fo-
namentals d'aquesta fortaleza; varem col·locar la primera
pedra d'aquest centre d'avens, que mes tart si ehi ha
prou fe i constancia de part dels qui l'han aixecat, será
llibrador del poble, farola salvadora que li ensenyará
el camí mes curt per arribar a port segur.

«Mes qu'heu fet durant aquest any? Quines proves
ha donat «Minerva» d'amor a la instrucció i progrés de
que parlat? — mos preguntaran els qui miren a la Socie-
tat de part de fora.

No he da ressenyar jo ara, els treballs per ella fets
i que han anumerat en números a nteriors, pero me
vull fixar amb una, entre moltes, de les obres mes im-
portants per «Minerva» duites a cap.

La publicació d'aquest quinzenari LLEVANT portaveu
de «Minerva», ¿no es una obra de progrés i entusiasme
cap a l'elevació moral del nostre poble? Si, amics, si
que hu es. La nostra societat en tant poc temps ja ha
donat una bona prova de son bon impuls. «Minerva»
ha fundat a LLEVANT perque li servis de portaveu i li
ajudás a propagar le seva existencia i els seus ideals,
perque fes a sebre an els artanencs que viven en llunya-
nes terres que dins el seu poble n'hi ha qui treballen
constantement i s'afanyen perque'l poble d'Artá sigui
un de tants, que mediant els esforços de sos fills han
arribat a pujar l'alta montanya del progrés.

¡LLEVANT! Qué'hu es d'harmós aquest nom, que'hu
es de melosa aquesta paraula per un fill de LLEVANT
que per cumplir son distins ha de viure en el *Ponent*!

Quant per uns quants anys heu estat allunyats de
vostra terra i sentiu anomanar el vostre poble, no sn-e

tiu una gran alegría i al mateix moment vos es simpá-
tica la persona que d'ell vos du noves, i li donau pro-
vos de vera amistat? Idó, aixó em passa a mi quant
m'arriba LLEVANT. Ell es la persona que m'anomena i me
du noves d'Artá. Per medi de LLEVANT se tot quant
passa dins ell. En sa primera plana apreng les seves en-
senyances moltes voltes per mi desconegudes i veig
de quina manera defensa els interessos morals i mate-
rials d'Artá i sa Comarca. En les altres dues m'enter de
l'Administració municipal en la secció «Ajuntament».
Sé el temps qu'ha fet, els espectacles donats, les festes
celebrades, i tot quant ha socceit, llegint la seva *Cró-
nica*. Sé quants de neixements, mors i matrimonís he
ha haguts mediant la secció «Registre» i fins llegint la
cuarta plana veig com fins el comer i l'industria pros-
peren i donen mes to al poble.

¿No es aixó un gran pas que doná «Minerva» cap a
la renovació de la nostre vila?

¡Minervistes! Coratge i avant, que'n duim ja un
any. Treballem com hem treballat fins aquí o mes enca-
ra. A veura si l'any qui ve podriem apuntar un altre
obra trascendental i de profit per el jovent d'Artá. Si
heu feim així. «Minerva» i el poble se ferán grans i
noltros estirem orgullosos de esserne fills seus.

Ciutat 26 d'Octubre de 1917.

JUAN LLABRÉS.

Festa del jovent

Dia 28 del passat Octubre estava anunciada en la
associació «Minerva» *Festa del jovent* que celebraven
els socis per esser l'aniversari de la fundació de la cul-
tural entitat.

La festa tengué lloc a la *plaja de Canyamel* i a la
boca de les nostres soperbes i famosses *Coves*.

L'animació entre els socis durant les setmanes an-
teriors era extraordinaria, i la Comissió organitzadora
treballava de grat preparant tot lo necessari per tant
simpática excursió. Se cercaren els vehiculs necessaris
per l'excursió, se senyalá a cada adherit el que li per-
ticava, se senyalaren hores per la sortida i se va pre-
veure tot.

Durant la nit abans y especialment dematinada
plogué abundosament lo cual desanimá a bastants cre-
guent que s'hauria de suspindre la excursió.

El diuenge després de la misa matinal, el cel s'ha-
via ja asserenat i encare que hi havia molt de fang par-
tiren els primers carretons. Mes tart partiren el ciclistes
mes tart allá a les nou els demés. Arribats allá s'impro-
visá davall els descomunals *Pins de ses vegues* tot lo
necessari p'el dinar del que s'en desferen molt be en
Pere Ferrer i en Miquel Torres. Tant com arribaren els
carretons els qui ja hi eren les rebien en la eterna ale-
gría de la juventut, moguent gatsara i cantant cansóns
populars o cántics corals. Altres trescaren l'hermosa
plaja de Canyamel, o les vores del *Estany de Sa To-
rre* que tants magnífics panorames te. Al entre tant els
de la secció d'Art desfermaven els seus cavallets i lapis
en ma anàven fent croquis i esbossos dels bells paisat-
ges que fruien i que mes tart havien de traduir se en
quadres al oli.

Se diná en mitj de gran animació, a gust de tots els
concurrents, que el final provaren de cantar algunes pe-
ces del repertori del Orfeo minervista; però qu'ere ho-
ra d'entrar a visitar les hermoses *Coves*.

Hi ha que fer constar aquí l'agraïment que senten
tots els socis de «Minerva» al valió obsequi amb que'
ls-e distingí el propietari de les *Coves* D. Josep Quint i
Zaforteza el qual cedí gratis l'entrada a elles per tots
els socis que recordarán sempre l'atenció de que foren
objectes de part seva.

El guia i son fill heu feren molt be datallant a cada
passa els noms que se donen a diferents punts de les
Coves. *Sala de Columnes*, *Sala de banderes*, *Porcella*

rostida, l'infern, *Penya dels brillants, reina de les columnes* etc. El jovent Minervista pogué admirar el conjunt harmònic, art de la Natura amb que Deu ha obsequiat a la Comarca Llevantina que amb el nom del poble caporal Artá ha esdevingut famós en tot el nom. Tots els visitants quedaren embadocats sorpresos de la bellesa allà reclosa i encarara s'en fan llengos de la fonda impressió qu'a tots les causa tan agraçada visita.

Sortits de la Cova imponderable, en la boca descomunal, davant per davant de la mar, fent acord amb el remoreig de ses ones i bellugueix dels pins ramuts, tengué lloc la festa literaria.

Se recitaren poesies d'en Miquel Costa Llobera d'en Joan Maragall, de na Maria A. Salvá Apeles Mestres i Joan Alcover que foren totes aplaudides p'el jovent qui s'entusiasmava davant una festa, tant seva, tant íntima i tant nova.

L'Orfeo de Minerva cantà *Marinesca* d'en Morera, A Sol Batent (sardana) i el magestuós *Cant de la Sengera* que s'havia ja cantat en la *Sala de Banderes*. El mestre i President de «Minerva» D. Andreu Ferrer, va pronunciar un discurs patriòtic que va fer resaltar la coincidència del lloc en que la festa juvenil se celebrava i els ideals de «Minerva». Se celebrava—digué—a la vora de la mar llatina, oberta al progrés al qual tendeix l'associació, però progrés ben entés i en tots els ordres de la vida. Baix els Pins de les Vegnes, que ajunten les seves alseroses branques, com un estol de jovent ballant sardanes, que simbolisen els ideals de germanor, que entre tots deu regnar, i en la boca de la Cova qu'es la nostre mes preuada joia i que mos encoratja a estimar sempre la Patria. S'extengué ferm damunt aquest punt, descriguent lo qu'es la nostra Patria, les seves principals glories i lo que devem haver de fer per demostrar l'amor que per ella sentim qu'ha de ser un treball constant per son engrandiment moral i material.

No cal dir qu'el socis tots aplaudiren fortament al Sr. Ferrer i partiren amb mes entusiasme disposats a aprofitar l'anyada nova que comensa la Associació de tant de fruit està destinada a produir en la població.

Debut al recent traslat a Barcelona nos veren privats de sentir la paraula càlida del jove escriptor en Joan Estelrich el qual s'havia compromés a assistir-hi si era a Mallorca.

De tornada cap a Artá, cantaren amb entusiasme tot el camí, arribant a la vila a les set del vespre.

Que Deu fassa que l'any qui ve se pugui celebrar tant hermosa festa amb igual o major si heu cap entusiasme qu'enguany.

UN CONCURRENT.

Verdadero patriotismo

A los buenos Artanenses

Ha llegado a mis manos por conducto de mi antiguo y cordial amigo, Juan Esteva Sancho, propietario de la Central Eléctrica de ésta, el numero del periódico quincenal LLEVANT correspondiente al 16 de los corrientes que se publica en Artá bajo la dirección del ilustrado Profesor nacional, D. Andrés Ferrer y colaboración de discretos amantes de la patria y de la lengua que nos mecieron en la cuna.

Entre otras noticias locales que se leen en dicho quincenal, ha llamado preferentemente mi atención, la de que se trata de emplazar en el rellano de la nueva escalinata del Convento de San Antonio y rodeada de jardín, la estatua del ilustre artenense y preclaro franciscano, Fr. Antonio Llinás, cuyas obras de reforma empezaron ya en estos días pasados.

Nos simpatiza la idea porque es patriótica y de superiores alcances. Los iniciadores, algunos de los cuales conocemos y que nos son muy queridos, merecen bien de su terruño y el aplauso de los hombres de buena voluntad. Nosotros, que en alas del entusiasmo que sentimos por nuestro ilustre ascendiente, el V. Junipero Serra, franciscano también y a quien debe la California Septentrional su civilización, sus pueblos y el conocimiento del Dios verdadero, perpetuamos su dulce memoria en el mármol y en el corazón de sus descendientes de cuna y bautismo, levantándole una estatua en el sitio preferente de esta población, hemos experimentado hondo placer al ver que los artenenses se proponen dignificar al ascendiente ilustre, dignificándose al mismo tiempo a si mismos, dando, con tan laudable empresa a la faz de Mallorca entera, una indiscutible nota de verdadero patriotismo.

Porque el verdadero patriotismo es hijo del espíritu cristiano y tradicional. La patria es una unidad moral, una gran tradición, una gran familia. El sentimiento de la patria es hijo propio y directo de la caridad, esto es de un amor puro y desinteresado. El amor a la patria se opone a todo sentimiento egoísta, y por él, si fuera necesario, el hombre debe hacer el sacrificio de su vida. El hombre que ama a la patria cumple con el precepto de amor al prójimo, toda vez que se consagra con solicitud

paternal al cuidado del pueblo que le está confiado. El amor a la patria desprecia la ambición, el lujo, la avaricia, la indolencia, y escribe páginas de oro al desprendimiento, a la actividad, al sacrificio, y cubre de laureles las testas venerandas de los hijos que son su prez y su honra.

La historia refiere el brillante ejemplo de amor a la patria dado por Marco Curcio, soldado noble, que armado y montado en su caballo, se precipitó en un abismo abierto en la tierra, para que cesara la peste que desolaba a Roma.

Régulo, enviado para negociar la paz con el pueblo romano y los cartagineses, después de consultar lo más ventajoso para su patria, prefirió la salud del pueblo a su propia vida, y, volviendo de Africa, fué en ella muerto por los cartagineses.

Marco Curio, después de haber vencido a los Sammitas, se le presentaron sus embajadores, y viéndole sentado en su humilde escaño y comiendo en una cazuela de madera, se atrevieron a presentarle una gran cantidad de oro y a rogarle que la aceptara, Marco Curio, soltando una carcajada, les dijo: «Id y decid a los Sammitas que Marco estima en más a su patria que todo el oro del mundo, y que a mi no se me vence ni con el oro, ni con el hierro.»

El amor a la patria alentó a los héroes de todos matices, para sacrificar el bien de la patria chica al de la patria grande; por eso la historia los recuerda en todas sus páginas, y los eleva monumentos, y los erige estatuas, no solo en pueblos y ciudades teatro de sus gloriosas hazañas, sino que también en el oscuro rincón que se enorgullece de guardar, como oro en paño, su fe de bautismo. Ahí va un ejemplo.

Artá, la simpática, la patriótica, la culta villa de Artá, ofrecerá en breve un espectáculo digno de consideración y respeto de todos los mallorquines, preparándose ya para celebrar la exaltación de un compatriota insigne, grande por su ciencia, por su abnegación, por su caridad y por sus virtudes. Ese compatriota que abandonó su casa, su familia y los deleites de la vida para conquistar almas para el cielo, no sólo en Mallorca mismo, sino que también en las apartadas regiones de Mechoacan (Indias) muriendo en fama de Santo en la villa y Corte de Madrid el 29 de Junio de 1693, es el V. P. Fr. Antonio Llinás, honra y galardón de la Religión Seráfica de Artá y de Mallorca entera.

Amor a ese valiente Misionero, es sinónimo de amor a la patria que le nació en su cuna. Justo a todas luces plausible es, pues, ese amor a la patria que ha despertado entre los hijos de Artá el recuerdo del P. Llinás.

Artanenses: Adelante; amor al P. Llinás, es autoridad, sacrificio, desprendimiento, desinterés, educación.

Amor a nuestro benemérito ascendiente, es embellecimiento, ornato, hidalguía, hospitalidad, abnegación.

Amor al preclaro franciscano, es Religión, moralidad, buen ejemplo, honradez.

Amor al ilustre artenense, es amor a vuestros ascendientes venerandos, a vuestra historia, a vosotros mismos.

Amor a vuestra patria, es amor al P. Antonio Llinás, heraldo preferente de vuestros blasones y abalengos.

FRANCISCO TORRENS PERO.

Crónica

De Canostre

Durant casi tota la quincena son estats pocs els dies de bons sol; la major part son estat emboirats, altres ventosos i bastants d'ells feia colca brusqueta que no feia mes que fer gola als conradors ja que necessitaven una bona savó i aquesta no arribava. Però durant la nit del 12 al 13 ploqué mes que regular i continuá tot el s'endemà, de tal manera que produí la bona savó qu'els camps necessitaven. Gracies a Deu.

A pesar d'haver primetjat en un principi ses plüges, així mateix la gent se doná a sembrar de bon ve veres. Ara aquesta operació segueix amb mes deria i els pagesos la fan contents amb esperansa de bona anyada. ¡Oidá, Oidá! Que se sembri molt qu'es ben necessari.

D.ª Aina Moragues distingida esposa del propietari i bon amic nostre D. Pere Amorós doná felisment a llum dos infantons, nin i nina.

Sigui enhorabona als pares i a tota la demés familia.

Aquests dies s'ha parlat ferm i segueix parlantse encara dels treballs que se fan encaminats a que vengui

un metge extern a seguir en el lloc que ocupava el malhaurat D. Pere F. Sard (q. a. c. s.). Hi ha qui heu está fortament empenyat i se recorre el partit del difunt per veure amb quants d'adherits se contaria. Al saber-se qualque cosa definitiva en parlarem mes.

En el Claustre antic del Convent, en les habitacions que serviren en temps per escola 2.ª de nins s'hi fan treballs de picapedreria encaminats a evitar la total ruina del edifici. Se posen peus a les arcades que sustenten les voltes i altres de mes perilloses s'esbucquen de tot. Ben fet.

En l'escalonada del Convent se segueixen els treballs de reconstrucció, però molt a poc a poc. Però per poc a poc que se camini qui no s'atura arriba alluny.

Durant tota la quincena son estats molts els esclatancs que s'han cuits i moltíssimes les persones que son anades a cercar-ne. Cada vespre la botiga d'en Guíem Bujosa (a) Ganancia era plena de gent amb cistelles, panés i covos plens que els hi duien a vendre per encammar-los cap a Palma. Es un dels anys que mes han topat.

Diumenge passat l'amo Antoni de s'Heretat, de Capdepera, venguent d'aquesta vila amb so cavall i carretó, aquell tengué por, se disvocá i tengué l'averia de tombá i rompre els dos brassos del carretó. Ventura que no hi hagué cap desgracia personal.

Dilluns passat tornarem tenir per aquí un hosta d'aquells qui s'en duen lo bo i millor de canostre. Un comerciant d'objectes antics, que amb poques monedes obté i extreu d'aquí objectes de molt de valor per s'antiguedat. Seria necessari empendre una creuada entre el poble ignorant a fi de que per uns miserables monedes no se deixi treure els valiosos objectes qu'a voltes guarda.

Encara que la llista de subscripció per material escolar queda oberta, s'ha comensat ja la construcció del moblatge i fins ja s'en te d'acabat.

Les obres del ferrocarril en construcció dins el terme d'Artá que dirigeix mestre Mateu Obrador (a) *Claret* toquen ja a son fi; falta poc temps per poder dir qu'el tros está totalment acabat. En els demés punts se segueix amb activitat estant també bastant adelantat el de Son Servera.

Aquesta setmana passada madó Maria Guitsa de Na Crema estava devora es foc amb un ninet de pocs mesos ajegadet a un balanci. Envía es nin major dalt sa sala de casseva i negant-se aquest, ella partí deixant els dos fills devora es foc. El majoret volgué agafar el petit i li calgué damunt ses brases. Als crits de tots dos, devallá corrents sa mara que arribá a temps encara, però tot bofegat de cara i mans. Ses cremadures son de pronostic reservat.

Segueix activament la cullita d'oliva. Aquestá ha comparegut bastant, però n'hi ha molta de corcada. Mai arriben bé de tot ses coses. D'un cap o s'altra mos queixam.

Durant tota aquesta setmana a la Parroquia s'han fet els Sants Exercicis per la Congregació de Filles de la Puríssima amb sermons que ha predicat el Rt. P. Budoy dels SS.^{ss} Cors.

Embuís

L'Assamblea per fi va triuñar i se formació del actual Govern, fa preveure que sirá un fet la renovació de España. Un Gover de concentració en el qual hi formen homos de totes tendències, homos capassos de desempenyar el seu paper, homos animats pels mes bons desitjos, es una garantia de que la pau i el benestar tan revolucionats pels vells partits reinarán pel bé de la Patria.

Ja s'ha aclarit el nígul de l'Assamblea. Els homos qui tenen idees (cosa que per aquí no s'estila), quant persegueixen un fi, s'apleguen per alcansarlo i aquesta unió circumstancial se romp, quart desapareix l'obstacle que s'havia de veure per arribarhi; idó arxó mateix ha succeït amb l'Assamblea, conseguit lo que se perseguia, l'unió s'es rompuda i n'hem gosat tots els

qui tenim dins el nostre esser l'ideal religiós i hem ga-
dim mes encare, per tapar la boca a tots aquells qui,
duptant sempre dels homos (perque no n'han vits mai)
veim els regionalistes catalans; entregats en còs i ani-
ma en el *cocorum* esquerrà que comparagué a l'Assam-
blea.

Diumenge passat va esser dia d'eleccions; aquella
pau del nostre poble, que sols es comparable a la pau
dels cementeris, perdé el seu encís i va esser perturba-
da; els homos qui per imposició del destí, viuen a fora
foren convidats per emetre sufragi en les urnes del seu
poble, i joh fatalitat! quantes sorpreses donaren aquets
benets, amollats allouré dins els col·legis! per mostra-
re un qui vengué de Bunyola amb viatge pagat d'anada i
tornada, quant va esser a la porta del col·legi prengué
la papeleta dels contraris i quina llissó de ci-
vilitat!

El personal elegit per anar a la Sala es excel·lent, ni
a ca'n Mosca, ni a nes Forn Non trobaren cap bobó,
tan hò per no fer mal a hingué, com els vuit retjidors,
que per un copo brutal, com diu en Payeras, han de
fbamar en el nou Ajuntament. La ciencia y la madorra
van de brasset, de modo que, l'ayenç está assegurat, l'
activitat i la calma son elements que se compensan en
la llei fatal del treball.

A les capitals, aont è-hi ha corrents d'opinió, aques-
ta, ha triuñfat en tots el ordes; se veu clar que la gent
qui pensa, ho'n vol d'allò espellerinat, adquirit per lli-
mosna, no, vol un vestit plantós, guanyat en noble lluita
de treball, a Madrid, a Barcelona, a Bilbao, etc., els
partits maurista, regionalista, i biscaitarra han retirat
per a sempre, el rossegats d'allò que D. Alfonso XIII per
vei i arnat ya manar arreconar

FELICUMIS.

Ajuntament

Sessió de dia 28 d'Octubre

Baix la presidència del Sr. Batle D. Antoni Cano
García celebrá aquesta sessió la nostra Corporació
Municipal.

Després de llegir i aprovar l'acta de la sessió ante-
rior se prengueren els següents acorts:

Primer.—Enterarse amb gust d'Ajuntament d'un ofi-
ci de la Jefatura d'Obras Públiques de la provincia par-
ticipant que la Direcció General de Obras Públicas com-
municava que l'Excmo. Sr. Ministre de la Guerra ha apro-
vat l'acta de regoneixement de les obres del camí veci-
nal que va de sa carretera d'Artá a Inea a Sa Colonia de
S. Pere suscrita per el coronell d'Enginyers D. Ramón
Fort i per l'Enginyer de Camins, Canals i Ports D. An-
toni Sastre Lapuente.

Segon.—Que la Comissió d'Obras senyali l'alineació
solicitada pel vesi d'aquesta localitat Nadal Xamena
Llitas per construir una paret en la finca Sa Granja
en la part qui confronta amb el camí vecinal de Sa
Torre.

Tercer.—Comprar un timbre de ma per la Sala i
abonar el seu impost de 10'25 pesetas del capitol primer
article vuité del presupost vigent.

Cuart.—Examiná y aprová una factura de D. Lluís
Riera import de modelació i unes taules per territorial
servit a l'Ajuntament i que suma 36'48 pesetas, lo qual
s'ha de pagar del Capítol primer article segon del pre-
supost vigent.

Quint.—S'acordá donar un vot de confiança an el
Sr. Batle porque fassi retirar els escombros procedents
de les obres que se fan en el carrer del Cal-
vari.

Sext.—Que la Comissió d'Obras amb el dictamen d'
un mestre picapedrer, vegi la millor manera de substituir
en el carrer de Montserrat Blanes, la recuada d'aigües
de pluja en la cloaca.

Septim.—Solicitar de la Exma. Diputació Provincial
el concurs de l'arquitecte provincial per rectificar l'ali-
neació del carrer de Ramón Lull amb l'objecta de unir-lo
amb el de Montserrat Blanes.

Vuité.—Sembrar els arbres que falten a la Plassa del
Rei En Jaume i carrer de Montserrat Blanes.

Sessió de dia 4 de Novembre

En aquesta sessió se prengueren els acorts següents:

Primer.—Aprovar l'acta de l'anterior sessió.

Segon.—Arretglar les dependències que amena-
cen ruina, del claustre del Convent, per administració,
segons dictamen de la comissió d'obres.

Tercer.—Enviar an el Sr. Governador l'extracte
dels acorts presos per l'Ajuntament i la Junta Municipal
durant el mes d'Octubre.

Quart.—Aprovar la distribució de fonsos, per aten-
dre a les obligacions del corrent mes.

Quint.—Pagar a D. Guillem Blanes, tot el sou con-
signat en el vigent presupost municipal per metjes titu-
lars, desde el dia que morí D. Pere F. Sart.

I després de donar conte el Sr. Batle dels treballs
realitzats pels peons caminers, s'aixecá la sessió.

De Capdepera

Una millora de verdadera utilitat pública, es la que
el nostre Ajuntament esta realisant, es a ubertura del
carrer de la Creu fins al camí de Cala Retjada. Amb la
continuació d'aquest carrer que parteix de la Plassa d'
Orient s'actursará el camí de Cala Retjada y se facilita-
rá el transit porque apenas durá pendent, a mes donará
surtida a una partida de carrers d'aquella barriada, faci-
litant així la comunicació.

—Els nostres politics feren servir l'article 29 de la
vigent Llei electoral.

—Desde el 24 del mes passat hi ha hagut el següent
moviment de població:

Morts

Dia 6 de Novembre.—Antonia Alzina Moll, de Son
Ppca Paya, 74 anys, de hernia estrangulada.

Naixements

Dia 7 de Novembre.—Antonia Melis Cursach.
Rebin els seus pares especialment el farmacèutich
D. Miquel, la nostra mes complida enhorabona.

—El moviment en el nostre port ha estat el se-
güent:

Dia 3 de Novembre sortí per ciutat amb carrega-
ment de pinyol el llaut de 11 tonelades «Santíssima
Trinidad».

—El diumenje dia 4 estava fondejat en el port el
destroye. espanyol Cadarso.

La cuida d'ulives ja va acabant, les darreres ver-
tades l'han tomada casi fota, la cuita ha esta mitja-
nera.

Capdepera 11—XI—1917.

Corresponsal

El tresor amagat

I.

A una vila qu'está enfora, molt enfora d'aquí, com-
paregueren un dia devant el jutje dos pajesos.

Conc'dida la paraula a-n el més vell, digué: Aquest
homo, qu'es veinat meu, m'ha venut un troç de terra.
S'altra dia llaurant, llaurant, vaig trobar-hi amagat un
tresor. Sa meua conciencia no me permet estojarlom,
perq' jo no he comprat més que sa terra y crec no te-
nir esp dret demunt el tresor.

Acabat aquest honrat parlament, el jutge feu parlar
a l'altre pajes, que s'esplicá d'aquesta manera: Sa meua
conciencia no me permet tampoc prendre l'or y la plata
que tornen el tresor, porque no he estat jo qui l'he
amagat, y per consegüent no me perteneix. Jo he venut
sa terra a n-es meu veinat, tal com se trobava, sens re-
serva de cas casta.

El jutje, tot encantat ab l'honradés estrema d'aquells
dos homos, pensá breus moments. y després dicta la
següent sentència: Jo sé qu'un de vlotros té un fill y
l'altra una filla, y que aquests dos joves s'estimen y es
volen casar. Repartiu los el tresor per parts iguals i aixis
podrán cumplir pronte els seus desitjos.

Ja ho crec que se conformaren ab la sabia sentència
aquells dos bons pajesos. y plens d'alegría corregueren
a llurs cases per donar la bona nova.

II.

Un foraster qu'havia presenciat aquest judici s'estre-
nyá fort ferm d'aquella manera de procedir. A sa
meua terra, digué, l'assumpto s'haguera acabat d'una
manera completament distinta. El comprador no ha-
guera somiat tan sols donar un céntim del tresor trobat
an el seu veinat, y per aquesta raó s'hauria gordat
prou de comunicar a ningú la seua trobada. Si malgrat
el seu silenci s'haguera sabut, el venedor l'hauria citat
pels tribunals, reclamantli el tresor. Aixis començaria
un procés qu'hauria costat tal vegada més de lo que
valia tot el tresor trobat.

Quant el jutje senti això va preguntar an el foraster:
¿El sol, surt tots els dies a encalentir el vostro país?

Si—va respondre'l foraster.

—¿Y hei plou també per allà?

—Segurament

—Mirau quina cosa més rara; y auveyes y vaques
se n'hi crien per la vostra terra?

—En tenim moltes guardes i ben polides.

—¡Ah!, idó ja ho comprenc, digué'l jutje. Es per
aquests innocents animals que Deu fa sortir el sol a la
vostre terra, y abeura aquesta ab les plujes del cel;
perque lo que's vlotros no merexeu de cap manera
aquests beneficis.

P.

EN LA NIT DELS MORTS

Poruga

La vila medita dins ombra i misteri,
ploren les campanes amb senglot vibrant
amb veus de tristesa les del monasteri
a les de la vila fan chor suspirant.

La Po esgarriosa estén son imperi
qu'avui vells i joves, tothom es infant..
Dues ombres venen desde'l cementeri,
son dues velletes que tornen resant.

Se senten veus fondes en la nit oscura
com de psalmodia plena d'amargura.

¿Son veus gemegoses evocant recorts?

Una espessa boira puja allargassada;
es una pregaria qu'el poble ha resada
p'els qui ja finiren. Es la nit dels morts.

1912.

S. FERRER

Registre

Naixements

4 nins i 4 nins.—Total 8.

Morts

1 Novembre.—Pere Jusep Sureda Llinás (a) Terras-
sa fadrí, 79 anys, de diarrea.

1 id.—Pere Llitas Bisquerra (a) Recuit casat, 84
anys, de diarrea.

5 id.—Catalina Sancho Alzamora (a) Leva, viuda,
85 anys, de vellesa.

11 id.—Antoni Cantó Canet (a) Mossón, fadrí de 45
any, de febra tifoidea.

14 id.—Juan Sancho-Sancho (a) Garreta, casat, de
69 any, de peritonitis.

14 id.—Bartomeu Maria Llitas (a) Rotget, viudo,
de 79 anys, de malaltia de or

Total 5 homos i 1 dona. 6

Al cel sien tots.

Matrimonis

Dia 3 Novembre.—Joan Ginard Cassellas (a) Fuya
amb Elianor Massanet Juan, fadrins.

Dia 8 id.—Bartomeu Bernat Ginard (a) Fuya amb
Francisca Ginard Ginard (a) Sua, fadrins.

Sia enhorabona.

Entreteniments

(Solucions als del número passat)

A les preguntes: 1.ª Amb una s.—2.ª Ses dents de
sa clau.—3.ª Un llibre.

A les semblances: 1.ª En que te coa.—2.ª En que
tenen columnes.

A les endevinayes: 1.ª Un mt.—2.ª Una cam-
pana.

Fuga de vocals

Si sa pena que jo pas
se trobás en escritura
no hi hauria criatura
que no s'en apiadas.

A la xarada: Xarada.

D'Avui

Semblances: 1.ª ¿Qu'es lo que mes s'assembla a un
bou?—2.ª ¿Qu'es lo que mes s'assembla a sa mitja
lluna?—3.ª ¿En que s'assembla un homo a una ca-
dira?

Preguntes: 1.ª ¿Qu'es lo qu'está mes alt que Cris-
to?—2.ª ¿Qui son aquells qui mai van a sa processó?—
3.ª ¿Qu'es lo qu'enganxa mes qu'un ganxo?

Endevinaies

1.ª—Teng dues mans i una O
¿Que no saps endevinarho?

2.ª—Al costat teng un forat
cinc qu'es moven s'hi han aficat.

Xarada

Prima segona a Mallorca
mes d'una vintena n'hi ha;
prima tercera ara es hora
que mes bon servici fa
i es TOT es una bestiola
que per dins torrents está.

Fuga de vocals

D.m .nt s. p dr. d' .s v.s
tr.b.r.s ll.tr.s v.m...s
d. s.s p.r. l s q. .m d. s
f. l.s . n. 'm f. .s c.s.

(Ses solucions al número qui de)

Estampa d'ca Amengual y Muntaner.—Palma.—1917.

GRAN COLMADO ARTANENC d'en GUIEM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN EN RECONOSCIBLES A BARATO

Comestibles de tota casta, licors, dulees, galletes, etc., etc. : : : Grandió, surtit de Perfumeria

Aquesta casa es s'unica depositaria dins Artá del celebrat ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: CARRE DE PALMA, 3-ARTÁ

S'agencia Bujosa (a) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá: Carré de Palma, n.º 3 Despaig a Palma: Estanc d'es Banc de s'Oli

GRANDES ALMACENES SAN JOSE

DE
Vda. de Ignacio Figuerola

astreria, s Camiseria, Merceria, Zapateria, Pañeria,
Llaneria, Pañoleria, Lenceria,

Generos de Punto, Sederia, Articulos para Viaje

OBJETOS PARA REGALO

Depósito de máquinas parlantes PATHEFONO

PRECIO FIJO

Brondo, 7 9, 11, Berne 118

TELEFONO, 217

NO IMPORTA

mai més sortir d'Artá per vestir de sastre

EN LA
SASTRERIA

D'EN
JUAN FUSTER

se taïen i cusen tota casta de vestits d'homo
a la moda i a gust de cada qual

Direcció: Botavant, 14 * ARTA

NO COMPREU CAFE
que no passeu abans per sa botiga d'en
JAUME CABRER
que'l té bo i fresc.

Allà hei trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu.

Arrós, verdures, patates, etc., etc.

Carré de Antoni Blanes Juan (antes Puput)

Mestre Arnau Casellas (a) Garameu

VEN A TOT PREU

Vins de taula i Vins blancs

DE SA DAVESA

Recte, 8 ARTA

FARMACIA
DE
LLORENS GARCIES
OBERTA A TOTES HORES

Vins i aixarops medicionals
Aixarops de cues del Dr. Morey
preparat amb erba cuquera d'Artá.

PLASSETA D'ES MARXANDO

GRAN BOTIGA

amb gènerc de tota casta i a tot preu;
calsat fi i de moda

A CANA VIVES

Carré de Parroquia, 1

CAP BOTIGA
ven en millós condicions que sa d'en
JUAN VICENS (A) JAN

Tota casta d'articles, comestibles, galletes, etc.

Es representant de sa Perfumeria

L. CACCIO

Té depòsit de MAQUINES DE COSIR

PAP I AUCONS

com també tota casta d'instruments musicals,
guitarras, bandnries, etc.

DIRECCIÓ: ALCARIOT, 3

EBANSTERIA MODERNA

DE

MIQUEL MOREY

Mobles fins de tots els estils p'el parament de casa
Especialitat en cordats de cadires a l'antiga
Pintats i decorats fins, de tots els gusts

Carré de la Parroquia, 7 • ARTA

Llibres d'ocasió

S'en venen en aquesta
Administració

Quatre Cantons, 3

UN SENYOR

Vol vendre una His-
toria Universal d'en
Cesar Cantú; 43 toms
bellament enquader-
nats, planches dora-
des, casi nous a bon
preu.

Informarán en aques-
ta administració.

Rondaies de Menorca

per

Andreu Ferrer

Un volum en 4^{art}

2 PESSETES

Demanaules a la llibreria de

FERRER Y SUREDA

ARTÁ

En aquesta Administració

podeu encarregar

tota casta de

IMPRESOS

Se serveixen amb prontitut

Llibreria, Papereria i Centre de Suscripcions

DE

FERRER Y SUREDA

aquí trobareu paper de tota casta a la menuda i en
gros, plecs, libretes, tintes, llapiceria, etc.

Llibres escolars i religiosos

A PREU DE CATALEC

s'encomanden de tota casta en tota puntualitat

QUATRE CANTONS, 3

Ensaimades i Panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA VICTORIA

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu

sempre pans, panets,

galletes, bescuit,

rollets i tota casta de pasticeria

TAMBÉ SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG: Carré de Palma, 3 bis • ARTA